

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt LI. De Præuentione quoad Religiosos, inter Visitatorem Generalem
& Superiorem Conuentus, vtroque duo præcepta contraria, vel
incompatibilia faciente. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

adesset suspicio collusionis, & dummodo versemur in casu, in quo accusator suam vel suorum iniuriam persequitur. Secundus casus est, quando post formatam inquisitionem, & testes receptos ac examinatos, superuenit accusatio, & tunc non auditur accusator: si vero delictum non sit probatum: nec perfecta Inquisitio, admittitur.

11 Ego autem aduerto, quod sola Inquisitio, si nihil aliud interueniat, non facit praeuentionem: sed si ultra simplicem informationem super delicto, interueniat etiam citatio delinquentis, tunc erit induta praeuentione, non in vim Inquisitionis, sed in vim citationis contra reum executioni demandatae. Quia Praeuentio robur sumit à citatione, adeo ut si illa non interuenierit, Inquisitio sit nulla, & de facto reuocanda, etiam altera parte non citata. Bald. in leg. si pacto quo possumus, numer. 2. Cod. de Pact. Roman. consil. 320. numero 5. Et dato quod Inquisitio valeret absque citatione rei, non tamen esset fundatus Iudex inquirens in praeuentione nisi interueniente citatione rei: Roman. consilio 412. numero 4. Iason consilio 31. numero 4. libro 1. latè Fel. in cap. illud, numero 11. de prescript. Barbof. in l. si quis posteaquam, à num. 49. ad § 3. ff. de iudic. Farinac. de Inquisit. questio. 7. numero 57. Ergo questio praeuentionis per iudicem ex Inquisitione procedentem, tunc demum locum habet, quando non adest sola informatio, sed processum fuit ad citationem rei. Si enim iudex ad querelam partis procedens prior esset in citatione, ille iudici sine citatione inquirenti praefendus esset, ex supradictis.

12 Si autem vnus ex duobus iudicibus citauit realiter, alter vero verbaliter, si sunt sub diuersis Principibus, sine dubio ille qui realiter citauit, nempe per capturam personae delinquentis seu de delicto accusatae, praefertur, neque rem remittere tenetur ad iudicem alterius Principis, & ideo iudex ille qui rei personam detinet, cognoscet de delicto, & punit delinquentem: Bossi in praxi titul. de foro compet. numero 99. Sed si sunt sub eodem Principe, nonnulli DD. censuerunt illum praefendum esse, qui praeuenit per citationem verbalem, quam vis alius haberet reum in carceribus; & praeuenisse quoad citationem realem, seu capturam, quia citatio verbalis tempore prior, fortior est secundum eorum sententiam citatione reali posteriori, ut per Barbof. in dicta leg. si quis posteaquam, § 7. ff. de iudic. numero 73. Sed veritas est in contrarium, videlicet quod ille qui prior est in citatione reali, seu captura, praefertur alteri, qui tantum praeuenit per citationem verbalem, ex notatis supra, p. 1. huius tract. c. 9. n. 24.

13 Nisi tamen ageretur de praeuentione procurata & affectata, veluti si reus sponte coram iudice praeuenit se constituisse, animo grauiorem condemnationem effugiendi, vel reus carceratus peteret se remitti ad iudicem, qui praeuenit per citationem verbalem sine fraude & iusta de causa, his enim duobus casibus praeuentionio per citationem verbalem esset praefenda citationi reali: Farinac. de inquisit. q. 7. n. 53. in 1. & 3. sublimitatione.

CAPVT LI.

ARGVMENTVM.

De Praeuatione quoad Religiosos, inter Visitatorem Generalem & Superiorem Conuentus, vtraque duo praepcepta con-
Sanlegerij de Praeuent. Iudic. Pars II.

traria, vel incompatibilia faciente Quid si Religiosus fuerit à suo Generali totius Ordinis per litteras iussus venire, si litterae procuratae aut affectatae fuerint aut non. Si Visitator sit ad certum Conuentum deputatus, Religiosus autem per Generalem Ordinis ab illo conuentu absolutus. Quid dicendum sit de Vassallo plurium Dominorum, qui eodem tempore ab vtroque vocatur ad seruitium personale, vel Caualcatus: Vtrum debeat obedire praeuenienti in praepcepto.

SUMMARIUM.

- 1 Religiosus extorquens litteras à suo Generali per fraudem & in prauidicium Visitatoris, non eximitur ab eius praeuentione.
- 2 Visitator ad certum Conuentum deputatus, non potest procedere contra Religiosum, qui per suum Generalem fuit ab illo conuentu absolutus.
- 3 Si quis fuerit absolutus re non integra, ab aliquo certo conuentu, videtur quod Visitator qui praeuenit contra eum procedere possit. Sed vide infra.
- 4 Quidam distinguunt vtrum praepceptum factum fuerit Religioso tanquam Priori Conuentus, an ut priuato. Sed dist. in l. itio ista reuocatur.
- 5 Religiosus non debet effugere visitationem, nec ratione officij, nec ratione personae.
- 6 Vocatus solum à Generali, sed non absolutus Religiosus, tenetur potius obedire Visitatori quam Generali. Sed contrarium ostenditur, n. 7.
- 8 Obedientia debetur potius maiori, quam minori, si simul duobus praepceptis satisfieri non possit. Si vero ambo sint aequales in autoritate, cui potius obediendum sit declaratur.
- In controuersia iudicum super praeuentione nominandi sunt arbitri.
- 9 Visitatori à summo Pontifice deputato, potius quam alteri Religiosus obedire tenetur.
- 10 Si quis sit duorum Dominorum Vassallus, & illi Vassallo duo incompatibilia simul praecipiantur ab vtroque Domino, cui prius obediendum sit. Et vtrum prius illi qui praeuenit, quando agitur de indiuiduis.
- 11 Vocatus ad Caualcatus eodem tempore à diuersis Dominis, cui potius obedire teneatur, & an detur praeuentionio hoc casu.
- 12 In materia libertatis & aliis indiuiduis, vtrum praefatur qui prior egißet, & praeuenit.
- 13 Domino mediatore regni, potius parendum est in bello quam immediato.

ISITATOR quidam certi Conuentus praepceperat Priori seu Guardiano, aut Superiorem eiusdem Conuentus, ut pararet se ad visitationem, quia volebat eum visitare incōtinens, idē monuit ipsum ne ab illo loco recederet. Postea vero Superior ille eiusdem Conuentus recepit litteras à suo Generali, quibus illi praecipiebatur, ut ad eundem Generalem quantocius accederet, & se personaliter coram eo praesentaret. Quia de causa, Superior praedictus illius Conuentus, dubitauit, quid sibi esset agendum, & vtrum mandatum praecedens Visitatoris efficeret, ut praeuentionio fuerit eius iurisdictione, ita ut non possit discedere à praefato Conuentu, prout sibi praepceptum fuerat per Visitatorem. Hanc quaestionem tractat Abb. in c. propositi, n. 10. de foro compet. post Federic. de Senis consil. 145. vers. Sed pone, ubi facit sequentes conclusiones, seu resolutiones.

Hh Primo

- 1 Primo quod si Prior ille, seu Superior Conuentus, litteras supradictas à Generali per fraudem extorserit, vt videlicet processum, & condemnationem sibi forsitan imminuentem euitaret, & à pœnâ debita immunem se redderet, non potest effugere visitationem & præceptis visitatoris tenetur obedire, ex regula illa trita, quod præuentione affectata & procurata non prodest: quam etiam affert Farin. *de inquis. quest. 7. num. 64.*
- 2 Secundo. Si non adsit fraus, & Superior illius Conuentus non solum sit vocatus à Generali; sed etiam absolutus ab illo conuentu, videtur hoc casu quod euanescat præceptum, & visitatori non suffragetur præuentione, cum enim ipsum ad certum illum conuentum visitandum fuisse deputatum supponamus, commissionis suæ vires excedere non potest, nec per consequens illos visitare qui non sunt de illo conuentu. Iurisdictio enim dicti visitatoris non potest extendi de persona ad personam, nec de loco ad locum, *c. statum de offic. iudic. deleg. in 6. Tusch. lit. V. concl. 2. §. 6. n. 2.* & ideo non potest visitator visitare Religiosos venientes per transitum ad illum conuentum, Tusch. *d. lit. V. concl. 2. §. 6. n. 10.*
- 3 E contrario tamen videtur, quod ille Prior debet subire visitationem, quia dum fuit absolutus à suo Generali, res non erat integra, quia iam visitator præoccupauerat per præceptum illi factum ne loco recederet, quia volebat eum visitare; ideo cum visitator præuenisset, videbatur dicendum quod ille poterat suam commissionem exercere.
- 4 In hac rationum pugna quidam distinguebant. Si enim dictum præceptum Priori factum per visitatorem, fuit illi factum tanquam Priori, hoc casu cum sit absolutus à suo Generali, non tenetur obedire visitatori: si vero tanquam priuato, tenetur subire visitationem. Quia absolutus ab officio, non se eximit à visitatione in eius personam proprio priuatoque nomine faciendâ. Sed hanc distinctionem, non habere saporem dicit Soc. *in d. c. proposuisti*, cum Inquisitio omnis quæ fit per visitatores fiat, contra personam, non autem contra officium: & hac ratione quamvis absoluitur Religiosus ab officio, non tamen ex eo sequitur, quod sit absolutus ab inquisitione quæ fit ratione personæ. † Sed quidquid dixerit Socinus loco citato, hæc distinctio non est reicienda, quia correctio & visitatio non solum fit ratione personæ, sed etiam ratione morum, & quia hoc respicit tam personam quam officium: Fel. *in d. c. proposuisti. n. 2. in fin. de foro compet. per text. in c. Ea que de statu Monachor.* Præsertim vero, si ex ipsa Inquisitione constet, nihil queri aduersus ipsum Priorem vti priuatum, sed potius ratione administrationis sui officij.
- 6 Quod si iste Prior solum fuit vocatus à suo Generali, & non fuit absolutus ab officio, tenetur potius obedire Visitatori quam Prælato, ita Soc. *in d. c. proposuisti. art. 4. §. 11.*
- 7 Sed pro totali quæstionis resolutione concludendum est in primis, quod si Religiosus iste, vtrique præcepto commodè satisfacere potest, vtrique obedire tenetur; sin minus quando verè, & sine fraude & affectatione Religiosi, præceptum procedit à Generali, tenetur potius Generali obtemperare, quam Visitatori. Probat, quia quando Religiosus habet duo diuersa mandata, & præcepta à duobus diuersis Superioribus suis, quæ sunt incompatibilia, non tenetur obedire minori, contempto Superiori, sed huic potius parere debet, cum potestas minoris sit maiori obligata ad obedientiam. † Si vero Prælatus illi, qui præcepta incompatibilia faciunt, essent am-

bo æquales in autoritate, tunc parendum est illi qui præcipit ad meliorem, & nobiliorem finem, vel illi qui præuenit in præcipiendo. Et si cætera sint paria, cui placuerit: Lezan. *in summa quest. regul. parte 1. cap. 4. num. 21.* Atqui Visitator si ab ipso Generali fuerit deputatus, minor est illo. Et per consequens debet potius Religiosus obedire Generali, quam Visitatori, quamvis Visitator præuenierit. Sed hanc quæstionem sic deciderit Laurent. de Peyrin. *in tract. de subdito, quest. 1. cap. 7. §. vnic.* Quod si Religioso præceptum fiat à maiori Prælato, semper illi potius parendum est quam inferiori: si sint pares, parendum est illi qui præuenit, seu prius præcepit, aut illi qui præcepit ad nobiliorem finem; vel si cætera sint paria, potest cui velit gratificari. Quod si Superiores sint diuisi, debet obedire potius illi, quem melius fouere ius existimat, seu qui à doctioribus & melioribus pro legitimo Superiore agnoscitur. Si autem agatur de Iudicibus delegatis, & subditis necesse inter eos aliquam adesse controuersiam, debet exequi mandatum primò præcipientis. Quod si ante executionem deuenierit ad eius notitiam adesse inter Delegatos controuersiam, debet petere copiam litterarum, & obedire illi qui pro se ultimas habet. Si verò hoc discutere non potest, nemini parere cogitur, donec per arbitros electos ista controuersia decidatur. † Verum si Visitator sit deputatus à summo Pontifice, res est dubia. Quia delegatus in causâ sibi commissâ maior est quolibet ordinario, *cap. sane de offic. iudic. delegati. cap. si diuisi, de offic. legati.* Ideo videtur quod hoc casu non posset Religiosus euitare, quin obediret potius Visitatori à summo Pontifice deputato, quam Generali: maxime quia cum Visitatorem supponamus (vt supra dictum est) præuenisse per præceptum factum Priori de non recedendo ab illo loco, quia volebat eum visitare, vix fieri potest quin præceptum Generalis postea superueniens habeat quandam speciem affectationis ex parte Religiosi.

Et supradicta confirmari videntur à simili, dū agitur de Vassallo plurium Dominorum in solidum. Quia si vnus sit Dominus Superior & mediat, alius verò immediatus, & inferior, huic potius immediato parendum est, nisi agatur de fidelitate præstata, hæc siquidem vtrique Domino debetur, quia præstatio fidelitatis vni facta, non est actus incompatibilis cum ea quæ fit alteri. Idemque dicendum est de quibuscunque actibus, qui non sunt incompatibiles: tunc enim Vassallus vtrique Domino obedire tenetur. At in indiuiduis, veluti in seruitio personali præstando, præfertur ille qui præuenit in præcepto, seu interpellatione Vassalli, vt fusius explicat Costa *de re integ. distinct. 28. per totam.*

Idem de caualcatis dicendum est: nam pluribus Dominis ad seruitium concurrentibus, præstandum illud potius est antiquiori, vel ligio petenti. Et si inter æquales adsit concursus, vt potest quod vterque petierit, præferendus erit ille qui præuenit in petitione, vt dicit Borrin. *de Caualcat. parte 1. cap. 14. vbi copiosius hanc quæstionem explicat, ad quem recurrendum est, cum hæc non sit materia præuentionis Iudicialis.*

Verum quod diximus, mediato potius Domino seruiendum esse; verumquidem est, vt comprobatur Rosent. *in tract. de feud. c. 8. concl. 10. sed sublimitatur in multis casibus, de quibus idem Auctor, conclus. 11. & sequentibus*, & nominatim quando Dominus mediat, est Dominus vniuersalis totius patriæ, veluti Rex, Imperator, & similes, tunc enim si agatur

tur de bello, pro totius regni utilitate gerendo, tenetur potius Vassallus obedire mediato Domino, etiam si bellum gerendum esset contra ipsum Dominum proximum, seu immediatum: Rosental. *ibid.* conclus. 1. 1. Reliqua apud ipsum & alios ab eo allegatos videri poterunt.

Non dissimile etiam est quod dicitur de pluribus servis ad hereditatis petitionem concurrentibus in eleganti textu l. fin. §. sed hoc quidem, & §. fin. C. de testamentar. manumissi. & in l. 1. §. fin. autem vno, C. de comm. servo manumissi.

CAPUT LII.

ARGUMENTVM.

De Præuentione facta coram Iudice per confessionem factam, lite adhuc non cœpta, in causis civilibus. Similiter de præuentione per confessionem delicti factam coram aliquo Iudice in causis criminalibus, siue iudex ille sit competens siue incompetens: Aut si iudex non solum sit incompetens, sed etiam vetitus. Et vtrum saltem coram incompetenti facta, vim habeat confessionis extrajudicialis. Quid si iudex procedat ex officio per viam Inquisitionis, vtrum confessio delicti tribuat præuentionem.

SUMMARIVM.

- 1 Confessio in causis civilibus facta coram iudice habente iurisdictionem prorogabilem, inducit prouentionem simul, & prouentionem. Intellige prout infra.
- 2 Confessio non potest dici iudicialis in causis civilibus, nisi facta fuerit ad instantiam partis vel iudicis acceptata per Iudicem, vel per Partem.
- 3 Confessio in civilibus, parit actionem in factum, sicut res iudicata.
- 4 Contra confessum in causis civilibus potest fieri executio per viam præcepti de soluendo, vel parendo.
- 5 Contra confessum, partes iudicis sunt in exequendo, nec alia opus est sententia, secus in criminalibus.
- 6 Intellige ut hoc procedat, quando agitur de confessione facta ante litem contestatam & libellum productum non autem post.
- 7 Confessio in civilibus ante litem contestatam, parit executionem & non prouentionem, cum executio fieri possit à quocunque Iudice. Si vero facta sit post litem contestatam, non est de prouentione querendum.
- 8 Confessio si sit dubia, & de eius interpretatione agatur, tractandum est de hoc dubio coram Iudice proueniente, quando prouentio seruatis seruandis facta est.
- 9 Confessio in criminalibus ante litem cœptam facta, dat prouentionem iudici coram quo facta fuit.
- 10 Intellige ut procedat, quando confessio facta fuit coram Iudice competente.
- 11 Confessio in criminalibus facta coram Iudice incompetente, nulla est, quamuis non esset Iudex vetitus.
- 12 Confessio coram Iudice incompetenti facta, valet tanquam extrajudicialis.

Sanlegerij de Præuent. Iudic. Pars II.

- 13 Confessio in iudicio nullo facta, vtrū sit omnino nulla.
- 14 Confessio coram Iudice procedente per Inquisitionem facta ante litem contestatam, non inducit prouentionem.

ORAM Iudice, qui alioquin erat incompetens comparuit reus, & delictum se commisisse falsus est, non tamen aliud actum est, sed iudex originis, aut domicilij, & sic competens de hac confessione admonitus, processit contra ipsum confitentem ad iudicium criminale. Quæsitum fuit vtrum iudex ille factus fuerit competens ratione & ex causa illius confessionis & vtrum ex eo, causa dicatur coram ipso præuenta, aduersus verum Iudicem competentem & ordinarium delinquentis.

In hac questione, separatim agendum est de iudiciis civilibus & criminalibus. In civilibus siquidem verum est, quod si iudex coram quo talis confessio facta fuit, habeat iurisdictionem prorogabilem; non solum prorogata, sed etiam præuenta est iurisdic-tio, per confessionem illam, quando facta fuit præuia partis citatione, aut in eius præsentia in forma iudicij, alias simplex confessio non producit præuentionem, immo præuentio potius inducitur propter citationem, aut propter lris contestationem, ut exponemus inferius num. 7. Ratio est, quia in civilibus, iudex non potest procedere ex officio, cum non agatur de interesse publico; sed de privata utilitate. Et propterea sola confessio ante citationem partis facta, non potest operari præuentionem, quamuis facta fuerit coram Iudice & Notario, nisi fuerit acceptata per Partem, vel per Iudicem nomine Partis in forma iudicij, quia nisi interveniat acceptatio, non dicitur iudicialis: Alexand. conf. 174. In causa & lite, n. 3. vers. Querit Salicetus, lib. 6. quem sequitur Tusch. littera C, concl. 641. n. 3. vol. 2. Si autem confessio facta fuerit coram Iudice, & acceptata ante litem cœptam, producit actionem in factum, in civilibus causis, sicut res iudicata: Bald. conf. 43. 2. Casus talis est in fine, n. 2. lib. 1. Tusch. littera I, concl. 483. n. 8. Quæ actio in factum vtrum coram Iudice præueniente exerceri debeat; an coram quolibet alio competenti; superius explicauimus c. 44. n. 13. vbi ostendimus posse coram quolibet competenti iudice, etiam executiue intentari. Et potest enim contra iudicialiter confessum, fieri executio per viam præcepti de soluendo; iuxta notata in cap. dudum de election. & in l. si debitori, 21. ff. de iudic. Bart. in l. 1. ff. de confess. l. si domus 74. §. in pecunia, ff. de legat. 1. Ad eo ut non sit opus in civilibus alia sententia, sed solum agendum sit de executione: quod tamen non ita se habet in criminalibus. Farinac. de reo confess. & conuict. q. 81. n. 75. & segg. & n. 78. Sed hoc intelligendum est de illa confessione, quæ in causa civili facta fuit ante litem inchoatam, & porrectum libellum: ut probat Bartol. in l. 1. ff. de confess. Bald. in addit. ad Speculat. lib. 2. p. 3. in tit. de sententia, §. quoniam supra. Et in l. non intelligitur, ff. de re iudicata. Abb. in cap. cum causam, n. 13. de iuram. calumnia vbi dicit, commune illud iuris axioma, quod confessus in civilibus habetur pro condemnato; debet intelligi de confessione facta, ante litem contestatam siue in iudicio summano, vbi lis non contestatur, nisi per primum actum iudicalem, qui loco contestationis habetur.

His itaque sic constitutis, patet resolutio propositæ questionis, & explicatio eorum, quæ supra numer. 1. dicta fuere. Aut enim agimus de confessione iudiciali facta in causa civili post litem contesta-

H h 2 tam